

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 04-03/6-857

«30 жовтня» 2015 р.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ
(01033, м Київ, вул. Жилянська, 14)

Суб'єкти права на конституційне подання
48 народних депутатів України

Уповноважені за дорученням:

Уповноважені представники суб'єкта
конституційного подання за дорученням:
народні депутати України:

МИРОШНИЧЕНКО Юрій Романович
01008, Україна, м. Київ, вул. Грушевського, 5
Ел. пошта: Miroshnychenko.Yurii@rada.gov.ua
тел: (044) 255-22-24

ШПЕНОВ Дмитро Юрійович
01008, Україна, м. Київ, вул. Грушевського, 5
Ел. пошта: Shpenov.Dmytro@rada.gov.ua
тел.: (067) 954-77-36

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАВНЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

Відповідно до статей 147, 150, 152 Конституції України, пункту 1 статті 13, статей 15, 38-40, 57, 71, пункту 1 статті 82 Закону України «Про Конституційний Суд України» суб'єкт права на конституційне подання – 48 народних депутатів України – звертається до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року (опублікованого в газеті «Голос України» № 206 від 25.10.2014 року; газеті «Урядовий кур'єр» № 205 від 05.11.2014 року, бюлетені «Офіційний вісник України» від 07.11.2014, 2014 р., № 87, стор. 156, стаття 2474, код акту 74501/2014, журналі «Відомості Верховної Ради України» від 05.12.2014 2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056) (далі – Закон).

Суб'єкт конституційного звернення звертається до Конституційного суду України у зв'язку з необхідністю перевірки окремих положень Закону на відповідність Конституції України.

Суб'єктом конституційного подання не оспорується необхідність декларування майна особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Ідея введення механізмів правового регулювання боротьби та запобігання з корупцією є однією з пріоритетних у розбудові демократичної держави. Однак, окремі положення Закону не відповідають ряду конституційних принципів, зокрема принципу правової визначеності та правилам законодавчої техніки.

* * *

Закон згідно з преамбулою визначає: «правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.».

Суб'єкт конституційного подання звертається до Конституційного суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) наступних положень Закону:

положення «у тому числі повнолітні, батьки» та положення «інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;» абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону;

положення пункту третього частини першої статті 3 Закону, згідно якого: «особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією,»;

положення пункту другої частини першої статті 12 Закону, згідно якого:
«мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;»;

пунктів другого з приміткою один, третього, восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46 Закону у декларації зазначаються відомості про:

2-¹) об'єкти незавершеного будівництва, об'єкти, не прийняті в експлуатацію або право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку, які:

а) належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві власності відповідно до Цивільного кодексу України;

б) розташовані на земельних ділянках, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або передані їм в оренду чи на іншому праві користування, незалежно від правових підстав набуття такого права;

в) повністю або частково побудовані з матеріалів чи за кошти суб'єкта декларування або членів його сім'ї.

Такі відомості включають:

а) інформацію про місцезнаходження об'єкта;

б) інформацію про власника або користувача земельної ділянки, на якій здійснюється будівництво об'єкта;

в) якщо об'єкт перебуває у спільній власності - про всіх його співвласників зазначаються відомості, передбачені пунктом 1 частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

3) цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в її володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право. Такі відомості включають:

а) дані щодо виду майна, характеристики майна, дату набуття його у власність, володіння або користування, вартість майна на дату його набуття у власність, володіння або користування;

б) дані щодо транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, а також щодо їх марки та моделі, року випуску, ідентифікаційного номера (за наявності). Відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми зазначаються незалежно від їх вартості;

в) у разі якщо рухоме майно перебуває у спільній власності, про усіх співвласників такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1

частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців. У разі якщо рухоме майно перебуває у володінні або користуванні, про власників такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

8) наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах. Відомості щодо грошових активів включають дані про вид, розмір та валюту активу, а також найменування та код Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України установи, в якій відкриті відповідні рахунки або до якої зроблені відповідні внески. Не підлягають декларуванню наявні грошові активи (у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам) та активи у дорогоцінних (банківських) металах, сукупна вартість яких не перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року;

9) фінансові зобов'язання, у тому числі отримані кредити, позики, зобов'язання за договорами лізингу, розмір сплачених коштів в рахунок основної суми позики (кредиту) та процентів за позикою (кредиту), зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення, позичені іншим особам кошти. Відомості щодо фінансових зобов'язань включають дані про вид зобов'язання, його розмір, валюту зобов'язання, інформацію про особу, стосовно якої виникли такі зобов'язання, відповідно до пункту 1 частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, та дату виникнення зобов'язання. Такі відомості зазначаються лише у разі, якщо розмір зобов'язання перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року. У разі якщо розмір зобов'язання не перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року, зазначається лише загальний розмір такого фінансового зобов'язання.

У разі якщо предметом правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання є нерухоме або рухоме майно, в декларації зазначаються вид майна, його місцезнаходження, вартість та інформація про власника майна відповідно до пункту 1 частини першої цієї статті або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців. У разі якщо засобом забезпечення отриманого зобов'язання є порука, в декларації має бути вказано інформацію про поручителя, зазначену у пункті 1 частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

10) видатки та всі правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння

чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання, які зазначені у пунктах 2-9 частини першої цієї статті.

Такі відомості зазначаються лише у разі, якщо розмір відповідного видатку перевищує 20 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року. Окрім цього, до таких відомостей включаються дані про вид правочину, його предмет та інформація щодо найменування контрагента;

1) посаду чи роботу, що виконується або виконувалася за сумісництвом: дані про займану посаду чи роботу (оплачувану чи ні), що виконується за договором (контрактом), найменування юридичної чи фізичної особи, в якій (яких) особа працює або працювала за сумісництвом, із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи із зазначенням її реєстраційного номера облікової картки платника податків;

положення «наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти» та «кошти, позичені третім особам» пункту восьмого,

пункту другого з приміткою однієї частини першої статті 46 Закону;

пункт десятий частини першої статті 46 Закону, згідно якого:

«видатки та всі правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання, які зазначені у пунктах 2 - 9 частини першої цієї статті.

Такі відомості зазначаються лише у разі, якщо розмір відповідного видатку перевищує 20 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року. Окрім цього, до таких відомостей включаються дані про вид правочину, його предмет та інформація щодо найменування контрагента»

частини третьої статті 46 Закону, згідно якої:

«У декларації зазначаються також відомості про об'єкти декларування, передбачені пунктами 2 - 8 частини першої цієї статті, що є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

Відомості, передбачені цією частиною, не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у пункті 5 1 частини першої цієї статті, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (промислове обладнання, спеціальна техніка тощо).»

абзац другий та третій частини першої статті 47 Закону, згідно якого

«Національне агентство забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на офіційному веб-сайті Національного агентства.

Доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на офіційному веб-сайті Національного агентства надається шляхом можливості перегляду, копіювання та роздруковування інформації, а також у вигляді набору даних (електронного документа), організованого у форматі, що дозволяє його автоматизоване оброблення електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання.

положення «точності оцінки задекларованих активів» частини першої та третьої статті 50 Закону;

статті 51 Закону, згідно якої:

«1. Національне агентство здійснює вибірковий моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до цього Закону.

2. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

3. Порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування визначається Національним агентством.

Моніторинг способу життя здійснюється із дотриманням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи.

4. Встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам є підставою для здійснення повної перевірки його декларації. У разі встановлення невідповідності рівня життя Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом.

У разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції».

частини другої статті 52 Закону, згідно якої:

«У разі суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року,

зазначений суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов'язаний письмово повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства.».

підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та Перехідних положень Закону, згідно якого доповнено:

«3) Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131) доповнити статтею 366-¹ такого змісту:

"Стаття 366-¹. Декларування недостовірної інформації

Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції", або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації -

карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. Суб'єктами декларування є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування";

статті 366-1 Кримінального кодексу України, згідно якої:

«Стаття 366-¹. Декларування недостовірної інформації

Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції", або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації -

карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. Суб'єктами декларування є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування»

Положення Закону, конституційність яких є предметом подання до Конституційного Суду України, порушують конституційні принципи верховенства права, правової визначеності, законності, індивідуальної відповідальності, заборони втручання в особисте життя та розповсюдження конфіденційної інформації;

Зокрема, оспорювані положення Закону суперечать:

- Конституції України, яка визначає, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (стаття 8); органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 19); усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах; права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними (стаття 21); кожен має право на повагу до його гідності (стаття 28); ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (стаття 32); кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (стаття 41); кожному гарантується право знати свої права і обов'язки (стаття 57); закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи, ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення (стаття 58); юридична відповідальність особи має індивідуальний характер (статті 61), конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України (стаття 64); Верховна Рада України, як єдиний орган законодавчої влади в Україні, (стаття 75) приймає закони, які повинні відповідати Конституції України (стаття 8); кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (стаття 68); та практиці Конституційного суду України, судовій практики Європейського суду з прав людини, положенням міжнародно – правових актів.

* * *

Відповідно до вимог статті 39 Закону України “Про Конституційний Суд України” наводимо правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності оспорюваних норм Закону.

1.1. Правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності положень «у тому числі повнолітні, батьки» та «інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;» абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; положення «особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають

послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією» пункту третього частини першої статті 3, положення «мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;» пункту другого частини першої статті 12, пунктів другого, другого з приміткою один, третього, четвертого, восьмого, положення «наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти» та «кошти, позичені третім особам» пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46, частини третьої статті 46, абзацу другого та третього частини першої статті 47» положенні «точності оцінки задекларованих активів» частини першої та третьої статті 50, статті 51, частини другої статті 52 через їх невідповідність статтям 8, 21, 32, 61, 64 Конституції України

Оспорюваними положеннями Закону передбачено, що особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію за минулий рік. До такої декларації вносяться відомості про майновий стан суб'єкта декларування, членів сім'ї, третіх осіб (зокрема, зазначаються відомості про об'єкти нерухомості, об'єкти незавершеного будівництва, цінне рухоме майно, цінні папери, інші корпоративні права, нематеріальні активи, бенефіціарну власність, об'єкти права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним). При цьому до членів сім'ї віднесено повнолітніх дітей, батьків незалежно від того, чи проживають вони спільно з суб'єктом декларування та осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі (наприклад, невістка/зять, теща/тесть, брат/сестра, діти від попередніх шлюбів дружини/чоловіка тощо).

В системі основоположних прав людини, гарантованих Конституцією України, базовим є принцип верховенства права, додержання якого має бути пріоритетом у діяльності Верховної ради України як єдиного законодавчого органу. Про що неодноразово зазначалося у рішеннях Конституційного суду України: *«Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо»* (абзаци перший, другий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання), а: *«пріоритет природних прав людини слід розглядати як один із засадничих принципів Конституції України, відповідно до якого Верховна Рада України, як орган законодавчої влади, має*

приймати правові акти, дотримуючись такого підходу» (рішення від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008 у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності» та конституційним поданням 89 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень пункту 2 частини другої статті 90 Конституції України, статті 5 Закону України «Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності» (справа про звільнення народних депутатів України з інших посад у разі суміщення).

Конституцією України кожному громадянину України гарантовано право невтручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України та не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (стаття 32 Основного закону України); а конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України (стаття 64 Конституції України).

Однак, системний аналіз оспорюваних норм Закону дає підстави вважати, що всупереч вищезазначеним конституційним приписам, оспорюваними нормами закону дозволяється збирання, зберігання, поширення інформації про членів сім'ї суб'єктів декларанта та інших третіх осіб; незаконне втручання в їх особисте та сімейне життя.

Про недопустимість втручання в особисте життя близьких осіб суб'єктів декларування зазначалося в аб. 4. та аб 6 п. 4.1. Рішення Конституційного суду України у справі N 1-27/2010 від 06 жовтня 2010 року за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України "Про засади запобігання та протидії корупції", "Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів): *«Перелік близьких осіб незалежно від місця їх проживання і ведення спільного господарства, а також інших осіб за умови їх постійного проживання з особою, яка претендує на зайняття відповідної посади, та ведення з нею спільного господарства, визначений в абзаці другому частини першої статті 1 Закону N 1506, дає можливість державним органам втручатися в їхнє особисте та сімейне життя, безпідставно отримувати відомості особистого характеру, що суперечить наведеній нормі Основного Закону України. Крім того, слід враховувати й те, що близькі особи не претендують на зайняття зазначених посад, а лише опосередковано (родинними чи іншими зв'язками) пов'язані з особами, які претендують на це або займають вказані посади. Надання інформації про близьких та інших осіб без їх згоди особою, яка претендує на зайняття відповідної посади, може призвести до отримання недостовірних*

даних, внаслідок чого вона буде нести відповідальність згідно зі статтею 164¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення...

... Отже, стосовно близьких та інших осіб, зазначених в абзаці другому частини першої статті 1 Закону N 1506, не може проводитися спеціальна перевірка, передбачена пунктами 2, 3 частини другої статті 9 цього закону, оскільки це суперечить положенням статті 32, частини першої статті 64 Конституції України.»

Згідно офіційного тлумачення Конституційного суду України: інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною; збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. (частина 1 резолютивної частини рішення Конституційного суду України у справі N 1-27/2010 від 06 жовтня 2010 року за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України "Про засади запобігання та протидії корупції", "Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів).

Конституційний Суд у своєму рішенні зазначив, що: «збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.» (абзац другий частини першої резолютивної частини рішення Конституційного суду України у справі № 2-рп/2012 від 20 січня 2012 року за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України.)

При цьому у п. 3.3. вищевказаного рішення Конституційний Суд України зазначив, що «...питання щодо конфіденційності інформації про особу, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, та членів її сім'ї, Конституційний Суд України виходить з такого, що належність інформації про фізичну особу до конфіденційної визначається в кожному конкретному випадку.

Системний аналіз положень частин першої, другої статті 24, частини першої статті 32 Конституції України дає підстави Конституційному Суду України вважати, що реалізація права на недоторканність особистого і

сімейного життя гарантується кожній особі незалежно від статі, політичних, майнових, соціальних, мовних чи інших ознак, а також статусу публічної особи, зокрема державного службовця, державного чи громадського діяча, який відіграє певну роль у політичній, економічній, соціальній, культурній або іншій сфері державного та суспільного життя.

Аналізуючи питання щодо поширення інформації про сімейне життя особи, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, Конституційний Суд України враховує, що така інформація зазвичай стосується не лише цієї особи, а й інших осіб, зокрема членів її сім'ї, яким Конституція України теж гарантує право на невтручання в їх особисте і сімейне життя, крім випадків, визначених законом. Тому поширення даних про таких фізичних осіб - членів сім'ї, що можуть стати відомими в результаті поширення інформації про саму посадову особу, крім випадків, визначених законом, може призвести до порушення їх конституційних прав, зашкодити гідності, честі, діловій репутації тощо.»

Згідно Закону, *не підлягають відображенню у відкритому доступі "відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, місця проживання, дати народження суб'єкта декларування та членів його сім'ї, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації..." (аб.4 ч. 1 ст. 47). Однак, в декларації зазначається і інша конфіденційна та персональна інформація.* На думку суб'єкта конституційного подання цілодобовий відкритий доступ до деяких відомостей щодо контрагента (наприклад, у випадках надання медичних послуг), місця роботи членів сім'ї; інформації про деякі видатки (наприклад, характеристики щодо придбаних ліків, медичних засобів як для себе, так і для членів сім'ї), інформації про співвласників майна - жодним чином не відображає змісту правового регулювання цього закону, як зазначено в його преамбулі та суперечить приписам чинного законодавства та позиції Конституційного суду України.

Оспорювані норми Закону надають можливість необмеженому колу осіб незаконно використовувати, розповсюджувати та розпоряджатися інформацією щодо третіх осіб, які не перебувають у сімейних відносинах з суб'єктом декларування (надавали послуги, спільно володіють майном, одержувачі благодійної допомоги тощо).

Крім того, з метою захисту окремих категорій громадян, законодавством України передбачений спеціальний порядок використання деяких видів інформації. Про що наголошувалося у Рішеннях Конституційного суду України, наприклад, згода на збирання, зберігання, використання і поширення відомостей щодо недієздатної особи надається членом її сім'ї або законним представником. У період збирання інформації про нього кожний дієздатний, члени сім'ї або законні представники недієздатного мають право знати, які відомості і з якою метою збираються, як, ким і з якою метою вони використовуються. У період зберігання і поширення персональних даних ці ж особи мають право доступу до такого роду інформації, заперечувати її правильність, повноту тощо (абзац другий частини першої резулятивної частини рішення Конституційного суду України у справі vd971030 vn5-зп від 30 жовтня 1997 року щодо офіційного тлумачення

статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та статті 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г. Устименка).

Окремо слід зазначити, що законодавством України та положеннями міжнародного права особливій охороні підлягають лікарська таємниця та медична інформація. Однак, їх охорона повністю нівелюється оспорюваними нормами Закону.

Так, відповідно до пункту десятого частини першої статті 46 оспорюваного Закону, суб'єкт декларування зобов'язаний відобразити відомості про правочини, укладені суб'єктом декларування про надання послуг щодо себе, членів сім'ї або інших осіб у разі перевищення їх вартості більш ніж на 20 мінімальних заробітних плат (до таких витрат можуть належати витрати на придбання лікарських засобів, медикаментів; надання швидкої медичної допомоги; надання стаціонарної допомоги в медичних закладах (діагностичні процедури, оперативні втручання, харчування під час перебування в стаціонарі; стоматологічні послуги; послуги акушерства тощо). Опублікування такої інформації може призвести до порушення права громадянина України на захист «лікарської таємниці». Так, відповідно до статті 39-1 Основ законодавства України про охорону здоров'я, пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні. **Забороняється** вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта. Аналогічні положення дублюються в статті 286 Цивільного кодексу України. Таким чином, виходячи із вказаних відомостей з декларації суб'єкта декларування треті особи зможуть встановити щодо суб'єкта декларування, членів сім'ї та інших осіб, яким надано такі послуги:

- а) відомості про стан здоров'я пацієнта;
- б) відомості про хворобу;
- в) відомості про діагноз;
- г) відомості про факт звернення за медичною допомогою;
- д) відомості про методи лікування;
- е) відомості про інтимну і сімейну сторону життя.

За офіційним тлумаченням Конституційного суду України, медична інформація, тобто свідчення про стан здоров'я людини, історію її хвороби, про мету запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, в тому числі і про наявність ризику для життя і здоров'я, за своїм правовим режимом належить до конфіденційної, тобто інформації з обмеженим доступом (абзац другий частини другої резолютивної частини рішення Конституційного суду України у справі vd971030 vn5-зп від 30 жовтня 1997 року щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та статті 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г. Устименка)).

Виходячи з вищезазначеного, виникає загроза прямого порушення права суб'єкта декларування, членів його сім'ї та інших осіб, щодо яких зазначається інформації в декларації, передбаченої Законом, а саме: отримання посторонніми особами так званих «чутливих» персональних даних (ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних»).

На важливості захисту персональних даних наголошує Європейський суд з прав людини у своєму рішенні по справі «Гаскін проти Сполученого Королівства». Так, згідно до пункту 37 Рішення, суд відзначив, що: *«право на доступ до персональних даних впливає з права на захист приватного життя від незаконного втручання».*

Вищевказані відомості є складовими права на захист лікарської таємниці та/або медичної інформації з однієї сторони і їх поширення призведе до порушення прав, гарантованих Конституцією України. З іншої сторони неподання таких відомостей призведе до притягнення суб'єкта декларування до кримінальної відповідальності (стаття 366-1 Кримінального кодексу України).

Крім того, оспорювані норми Закону призвели до колізії норм Кримінального кодексу України. Оскільки статтями 145, 231, 232 Кримінального кодексу України передбачається кримінальна відповідальність за збирання та розголошення комерційної інформації або лікарської таємниці, а стаття 366-1 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за неподання декларації суб'єктом декларування, яка може містити таку інформацію.

Право на захист особистих медичних даних повністю узгоджується з міжнародно – правовими угодами та захищається Європейським судом з прав людини (наприклад, справи «Z проти Фінляндії», «M.C. проти Швеції»).

Так, в п.41 рішення Європейського суду з прав людини у справі «M.C. проти Швеції» суд зазначив: *"...охорона персональних даних, і передусім медичних даних, має основоположне значення для здійснення права на повагу до приватного та сімейного життя, гарантованих статтею 8 Конвенції Дотримання конфіденційності відомостей про здоров'я становить основний принцип правової системи всіх держав-учасниць Конвенції. Він є важливим не лише для захисту приватного життя хворих, а й для збереження їх довіри до працівників медичних закладів і системи охорони здоров'я взагалі. Національне законодавство має забезпечувати відповідні гарантії, щоб унеможливити будь-яке повідомлення чи розголошення даних особистого характеру стосовно здоров'я, якщо це не відповідає гарантіям, передбаченим ст. 8 Конвенції..."*

В п. 95 рішення Європейського суду з прав людини у справі "Z проти Фінляндії" (Z v. Finland) суд наголосив, що: *«...що захист персональних даних, особливо медичних даних, має фундаментальне значення для реалізації особою свого права на повагу до приватного та сімейного життя... Національне законодавство має визначати ефективні гарантії, аби запобігти оприлюдненню або розповсюдженню персональної медичної інформації, що є несумісним з гарантіями, визначеними статтею 8 Конвенції ...».*

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Так, у статті 12 Загальної декларації прав людини 1948 року встановлено, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист законом від такого втручання або таких посягань.

У Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року визначено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції; органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб (стаття 8).

Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 року встановлено, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію (пункт 1 статті 17).

Парламентська Асамблея Ради Європи зазначила, що право кожної людини на приватність і право на свободу вираження поглядів є основою демократичного суспільства; ці права не є абсолютними і не мають ієрархічного характеру, оскільки мають однакову цінність. Виходячи з цього право на приватність, закріплене у статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, повинне захищати приватне життя особи не лише від втручання влади, а й від подібних дій з боку інших осіб чи інститутів, зокрема засобів масової інформації (пункту 11,12 Резолюції № 1165 (1998) "Право на приватність").

А у тих випадках, коли створюються регіональні, національні або міжнародні банки комп'ютерних даних, індивід не повинен повністю позбавлятися захисту від посягань на його приватне життя у результаті збору інформації, яка стосується навіть його приватного життя. Банки даних повинні обмежуватися необхідним мінімумом інформації, необхідної для мети оподаткування, пенсійних програм, програм соціального забезпечення і аналогічних питань (пункт 5 Резолюція №428 (1970) «Стосовно декларації про засоби масової інформації і прав людини»).

Практика Європейського суду з прав людини, яка разом із рішеннями цього Суду визнається в Україні джерелом права (стаття 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини») у справах, пов'язаних із захистом персональної інформації та заборонаю втручання в особисте та сімейне життя.

Так, у п. 69 рішення у справі «Ганновер проти Німеччини від 24 червня 2004 року» за заявою № 59320/00, Європейський суд з прав людини справедливо наголосив, що *кожен, у тому числі й люди, відомі громадськості, повинні мати "легітимне очікування", що їхнє приватне життя буде захищене.*

Більше того, Парламентська Рада Європи у своїй Резолюції № 1165 (1998) "Право на приватність" зазначила, що право на недоторканність приватного життя, повинно захищати людину не тільки від втручання органів державної влади, а й від будь-яких посягань з боку приватних осіб та організацій.

Європейський суд з прав людини у справі «Пек проти Сполученого Королівства» від 28 січня 2003 року за заявою № 44647/98 визнав, що *право на приватне життя не може мати вичерпного визначення (п. 57 Рішення).*

На необхідності наявності вкрай переконливих підстав втручання в приватне життя особи та розмежування приватної та публічної «сторін» життя

публічних осіб Європейський суд з прав людини наголошував у рішенні по справі «Норріс проти Ірландії» від 26 жовтня 1998 року за заявою № 10581/83 (п. 39 Рішення).

Як вбачається з прикладів наведеної судової практики Європейського суду з прав людини, необхідно розмежування публічну і приватну сторону життя суб'єктів уповноважених на виконання функцій органів державної влади та місцевого самоврядування та неприпустимості втручання в приватне життя.

Оспорювані норми Закону не відповідають практиці Європейського суду з прав людини, оскільки передбачають незаконне втручання в особисте життя та використання персональної інформації суб'єктів декларування, членів їх сімей та іншого невизначеного кола осіб (і не тільки громадян України).

Щодо порушення принципу правової визначеності

Оспорюваними нормам Закону запроваджуються юридичні конструкції, що чітко не визначають меж та обсягу інформації про осіб або майно, що підлягає оприлюдненню. Визначення деяких понять та словосполучень, які використовуються в Законі, відсутні в чинному законодавстві України, деякі з них неможливо встановити, щодо значення деяких можна лише здогадуватися. Відтак неможливо визначити, що саме і яким чином суб'єкт декларування зобов'язаний відображати в декларації.

Так, Законом зобов'язано надавати інформацію про об'єкт незавершеного будівництва, об'єкти не прийняті в експлуатацію (*відображенню підлягають будівельні матеріали? – якщо так, то яким чином визначити їх характеристики?*); наявні готівкові кошти (*не зрозуміло, яким чином визначити «наявність» коштів; та на який момент чи за який період часу?*), про цінне рухоме майно (*яким чином визначити цінність майна? – особисте відношення суб'єкта декларування до речі? Чи має зазначатися все майно, яке перевищує вартість 50 мін. з/п? – і якщо так, чи буде вважатися таке майно цінним органами контролю?*); дані про займану посаду чи роботу (*оплачувану чи ні*) (*чи має відображатися робота на громадських засадах? Як розуміти «чи ні?»*),

При застосуванні норм оспорюваного Закону постає питання як суб'єкту, на якого розповсюджується дія Закону, визначити такі положення Закону як: «*відносини сімейного характеру*», «*інші особи, які спільно проживають*», «*інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору*», «*загально визнаним уявленням про гостинність*» «*нематеріальні та інші активи*», «*тотожні за змістом здійсненню права розпорядження*», «*головним призначенням є використання у господарській діяльності*»; «*логічний та арифметичний контроль*», «*точності оцінки задекларованих активів*», «*вибірковий моніторинг способу життя*»

Подібний законодавчий підхід не враховує правових позицій Конституційного Суду України, у рішеннях якого неодноразово наголошувалося, що визначальними елементами верховенства права є принципи правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці та неминуче призводить до сваволі (*аб 2 підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини рішення у справі N 1-17/2005 від 22 вересня 2005 р. за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо*

відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками); аб. 2 підпункту 4.2. пункту 4 рішення у справі N 1-34/2010 від 22 грудня 2010 року за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху); аб. 2 підпункту 4.2. пункту 4 рішення у справі N 1-28/2011 від 11 жовтня 2011 року тощо).

Як зазначено в Звіті Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) щодо верховенства права від 28 березня 2011 року № 512/2009, концепція верховенства права разом з концепцією демократії та прав людини утворює три стовпи Ради Європи та є схваленою у преамбулі Європейської Конвенції з прав людини. Цей принцип також закріплено у низці міжнародних документів щодо прав людини та в документах, які встановлюють стандарти. *Однією з ключових рис верховенства права є те, що жодна людина не може зазнавати покарання, окрім як у випадку явного порушення закону, закону який повинен забезпечувати визначеність та передбачуваність, щоб ним могли керуватися громадяни при виконанні дій чи здійсненні будь-яких операцій, і який не повинен дозволяти карати особу ретроспективно. Там де має місце дискреція, є простір для свавільності.* Всі особи та органи влади в межах держави, громадські чи приватні, повинні мати обов'язки та користуватися перевагами, що надаються законами, які відкрито створюються, залишатимуться чинними (в основному) в майбутньому та відкрито застосовуються в судах. *Законність як елемент верховенства права передбачає те, що жодна особа не може бути покарана, якщо вона не порушила попередньо введений в дію або встановлений закон.*

Держава повинна зробити текст закону доступним, вона також зобов'язана поважати та застосовувати передбачувано та добросовісно закони, які вона ввела в дію. Передбачуваність серед іншого означає, що він має бути сформульований з достатньою точністю, щоб дозволити індивіду регулювати свою поведінку. Правова визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими та точними, і спрямованими на забезпечення передбачуваності ситуацій та правовідносин. Зворотна дія також суперечить принципу правової визначеності, оскільки суб'єкти права повинні знати наслідки своєї поведінки. Парламенту не може бути дозволено обходити основоположні права за допомогою неоднозначних законів (пункти 1, 2, 9, 36, 42, 44, 46, 46, 47 Звіту).

На необхідності дотримання якості закону та принципу правової визначеності як елементу верховенства права наголошується у рішеннях Європейського суду з прав людини.

В п. 55 рішення Європейського суду з прав людини у справі "Барановський проти Польщі" від 28 березня 2000 року зазначається, що: «Суд вважає, що законодавство Польщі, з огляду на відсутність згаданих положень, не відповідало нормі "передбачуваності", як того вимагає пункт 1 статті 5 Конвенції. Суд також вважає, що згадувана практика, яка виникла через законодавчу прогалину, коли особу тримали під вартою протягом невизначеного і непередбачуваного часу,

що не обґрунтовувалося конкретним правовим положенням чи судовим рішенням, суперечить принципів правової визначеності.»

У рішенні від 23 жовтня 2008 року у справі "Солдатенко проти України" Європейський суд з прав людини зазначив: "Встановлюючи, що будь-яке позбавлення свободи має здійснюватися "відповідно до процедури, встановленої законом", пункт 1 статті 5 не просто відсилає до національного закону ... він також стосується "якості закону", вимагаючи від закону відповідності принципів верховенства права ... При цьому "якість закону" означає, що у випадку, коли національний закон передбачає можливість позбавлення свободи, такий закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні - для того, щоб виключити будь-який ризик свавілля" (пункт 111)»

Виходячи з практики Європейського суду з прав людини, норми закону, які передбачають відповідальність мають відповідати принципу правової визначеності, бути чіткими та передбачуваними у їх застосуванні.

Як вбачається, Оспорювані положення Закону, конституційність яких є предметом цього подання порушили права і свободи людини і громадянина, гарантії їх дотримання і захисту, не відповідають принципам правової визначеності, суперечать принципу верховенства права, гарантованого Конституцією України. Оспорюваними нормами Закону обмежуються права громадян України (ст.21 Конституції України), через порушення конституційних приписів невтручання в особисте життя (ст. 32 Конституції України), розголошення персональної та конфіденційної інформації (ст. 64 Конституції України), вищої юридичної сили Конституції України та відповідності їй Законів та інших нормативно – правових актів (ст. 8 Конституції України).

На думку суб'єкта права на конституційне подання, положення «у тому числі повнолітні, батьки» та «інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;» абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; положення «особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією» пункту третього частини першої статті 3, положення «мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;» пункту другого частини першої статті 12, пунктів другого, другого з приміткою один, третього, четвертого, восьмого, положення «наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти» та «кошти, позичені третім особам» пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46, частини третьої статті 46, абзацу другого та третього частини першої статті 47» положенні

«точності оцінки задекларованих активів» частини першої та третьої статті 50, статті 51, частини другої статті 52 Закону не відповідають Конституції України (є неконституційними).

1.2. Правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності положень статті 51 Закону через їх невідповідність статтям 8, 19, 21, 28, 32, 41, 57, 58, 61, 64, 68 Конституції України

Згідно статті 51 Закону:

1. Національне агентство здійснює вибірковий моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до цього Закону.

2. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

3. Порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування визначається Національним агентством.

Моніторинг способу життя здійснюється із дотриманням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи.

4. Встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам є підставою для здійснення повної перевірки його декларації. У разі встановлення невідповідності рівня життя Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом.

У разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

Оспорюваною нормою Закону Національне агентство з питань запобігання корупції уповноважене на здійснення моніторингу життя, тобто комплексу заходів та дій, що за змістом є тотожними слідчих (розшукових) дій.

У зв'язку з відсутністю визначення «моніторинг» у оспорюваному Законі, суб'єкт конституційного подання звернувся до визначення поняття, яке наводиться у тлумачних словниках.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає «моніторинг» як безперервне стеження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату.

Здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 Кримінального процесуального кодексу України мають право виключно оперативні підрозділи для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених підстав (п. 11 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»).

Згідно статті 19 Конституції України: *«органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».*

Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

Таким чином, стаття Закону, яка передбачає здійснення моніторингу за особою суперечить статтям 19 та 21 Конституції України.

Крім того, статтею 19 Конституції України *передається, що повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб діють у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».*

Таким чином, стаття Закону, яка передбачає можливість надання собі повноважень прямо суперечить статті 19 Конституції України.

Щодо порушення принципу рівності

Відповідно до статті 21 Конституції України, усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Відповідно до статті 24 Основного Закону, *громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.*

В рішенні від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) Конституційний Суд України зазначив, що Україна є правовою державою (стаття 1 Конституції України), відповідно до частини першої статті 8 Основного Закону в Україні визнається і діє принцип верховенства права. *«Верховенство права – це панування*

права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо” (абзаци перший, другий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення).

Конституційний Суд України у підпункті 4.1 пункту 4 мотивувальної частини згаданого вже Рішення від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 у справі про призначення судом більш м'якого покарання наголосив, що “Україна є правовою державою (стаття 1 Конституції України); людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (частина перша статті 3); права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (частина друга статті 3); права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними (стаття 21); кожен має право на повагу до його гідності (частина перша статті 28); права і свободи людини і громадянина захищаються судом (частина перша статті 55); однією з основних засад судочинства є рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (пункт 2 частини третьої статті 129). У сфері реалізації права справедливості проявляється, зокрема, у рівності всіх перед законом, відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення.”

В подальшому, Конституційний Суд України у своєму рішенні № 9-рп/2012 від 12 квітня 2012 року у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) наголосив: «В Україні як демократичній, правовій державі людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (статті 1, 3 Основного Закону України). ... Рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року (статтях 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 14), Протоколі № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 1), ратифікованих Україною та у Загальній декларації прав людини 1948 року (статтях 1, 2, 7).».

Про явну суперечність положень частини першої статті 51 оспорюваного Закону конституційним принципам правової визначеності, рівності і справедливості свідчить саме здійснення вибіркового моніторингу способу життя суб'єктів декларування та підстави здійснення такого вибіркового моніторингу, визначені частиною другою статті 52 оспорюваного Закону. Так, виходячи з положень частини другої статті 51 оспорюваного Закону, моніторинг способу життя суб'єктів декларування

здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

Проте, положеннями оспорюваного Закону не встановлюються вимоги та процедура перевірки достовірності джерел походження відповідної інформації. Так, частина перша-друга статті 52 оспорюваного Закону, дозволяє Національному агентству здійснювати моніторинг способу життя суб'єктів декларування на підставі, як приклад, інформації отриманої з мережі Інтернет (достовірність якої не завжди відповідає дійсності) або повідомлень-звернень фізичних осіб, яких з суб'єктом декларування пов'язують недружелюбні або ворожі стосунки, або фізичних осіб, які мають на меті помститися відповідному суб'єкту декларування у зв'язку із прийняттям суб'єктом декларування певних рішень (наприклад, сторони, які не задоволені законним судовим рішенням тощо). Очевидно, що інформація, отримана від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам не завжди є достовірною та об'єктивною і, як наслідок, моніторинг, який буде здійснюватися з таких підстав, не завжди буде об'єктивним.

Наявність відповідних положень в оспорюваному Законі також фактично дозволяє Національному агентству ледь не на власний розсуд проводити моніторинг способу життя суб'єкта декларування, що створює передумови для переслідування осіб, уповноважених на здійснення владних повноважень, за політичними чи іншими ознаками, через їхню принципову позицію щодо окремих питань віднесених до їх професійної діяльності тощо, а також з метою «спонукання» до прийняття певних рішень, вчинення дій, бездіяльності з питань віднесених до їх компетенції.

На недопустимості дискримінації та необхідності забезпечення рівноправності у своїй практиці неодноразово наголошував Європейського суду з прав людини, який у своїх численних прецедентах розуміє дискримінацію як різне поводження з людьми у порівняно аналогічних ситуаціях, не обумовлене жодними розумними чи об'єктивними причинами (рішення у справах «Вілліс проти Сполученого Королівства» (п.39), «Окпіз проти Німеччини» (п.33), «Начова та інші проти Болгарії» (п.145).

На думку суб'єкта права на конституційне подання, положення статті 51 Закону не відповідають Конституції України (є неконституційними). через їх невідповідність статтям 8, 19, 21, Конституції України.

1.3. Правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності положень пункту третього частини третьої Прикінцевих та Перехідних положень Закону та статті 366-1 Кримінального кодексу України через їх невідповідність статтям 8, 21, 22, 24, 28, 38, 43, 57, 58, 61, 62, 64, Конституції України

Згідно статті 366-1 Кримінального кодексу України:

«Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції", або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації - карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. Суб'єктами декларування є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування";».

Оспорюваними нормами передбачається застосування кримінальної відповідальності до суб'єкта декларування за декларування завідомо недостовірних відомостей або умисне неподання декларації, передбаченої Законом. Як вже в цьому конституційному поданні в декларації зазначаються відомості про майновий стан не тільки суб'єкта декларування, а й про майновий стан членів його сім'ї та відомості про третіх осіб (зокрема, зазначаються відомості про об'єкти нерухомості, об'єкти незавершеного будівництва, цінне рухоме майно, цінні папери, інші корпоративні права, нематеріальні активи, бенефіціарну власність, об'єкти права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним). При цьому до членів сім'ї віднесено повнолітніх дітей, батьків незалежно від того, чи проживають вони спільно з суб'єктом декларування, інших осіб, які проживають з суб'єктом декларування (невістка/зять, тесть/теща, брат/сестра, діти від попередніх шлюбів дружини/чоловіка тощо).

Оспорюваними нормами Закону передбачається застосування відповідальності за дії третіх осіб. Суб'єкт декларування ані в силу нормативно-правового регулювання, ані в силу фізичних здібностей людини не може перевірити достовірність відомостей, наданих йому для зазначення в його декларації, передбаченої Законом.

Такий законодавчий підхід не відповідає інституту юридичної відповідальності; конституційним засадам притягнення особи до відповідальності (юридична відповідальність особи має індивідуальний характер (частина друга статті 61 Конституції України) та суперечить принципу верховенства права в Україні; найвищої юридичної сили Конституції України; відповідності Законів та інших нормативно – правових актів Конституції України (стаття 8).

За тлумаченням Конституційного суду України «злочин» або кримінальне правопорушення» характеризується обов'язковою наявністю складу злочину: суб'єктивна сторона (вина), об'єктивна сторона (суспільно-небезпечні наслідки, суспільно-небезпечне діяння, причинно-наслідковий зв'язок), суб'єкт, об'єкт

Законодавча конструкція оспорюваної норми Закону передбачає притягнення особи до кримінальної відповідальності за дії або бездіяльність,

які не є злочином або кримінальним правопорушенням, оскільки відсутні обов'язкові складові елементи складу злочину.

Про відсутність одного з елементів правопорушення в оспорюваній нормі Закону зазначалося і у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України зазначалося, що: «наведення завідомо неправдивих відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, без настання яких-небудь суспільно небезпечних наслідків само по собі не досягає рівня суспільної небезпеки, достатньої для визнання таких дій злочинами. Звільнення такої особи із займаної посади, яке може бути передбачене і без встановлення кримінальної відповідальності, є цілком достатньою мірою відповідальності за відповідні дії» (Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону «Про запобігання корупції» № 5113 від 06.10.2014).

Положення пункту третього частини третьої Прикінцевих та Перехідних положень Закону та статті 366-1 Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності «за декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції"» суперечать таким складовим елементам верховенства права, як принципи справедливості, пропорційності, доцільності, законності та обґрунтованості кримінальної відповідальності.

Згідно зі статтею 29 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 року при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

Принцип *пропорційності* є проявом європейської традиції права, але головного застосування він знайшов саме в практиці Європейського суду з прав людини. Наприклад, у п.49 рішенні Європейського суду з прав людини («Case of Handyside v. the United Kingdom») зазначено, що «*Every «formality», «condition», «restriction» or «penalty» imposed in this sphere must be proportionate to the legitimate aim pursued*» – «...кожна «спеціальна процедура», «умова», «обмеження» чи «покарання», які покладені, повинні бути пропорційні легітимній меті, що переслідується».

В теорії права Європейського союзу встановлено такі критерії пропорційності: обмеження має бути передбачене певним правовим актом (в тому числі індивідуальним); обмеження повинно переслідувати легітимну ціль; обмеження має бути необхідним у демократичному суспільстві; обмеження має бути розмірним до тієї правомірної мети, яка досягалась.

Конституційний Суд України у підпункті 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 у справі про призначення судом більш м'якого покарання наголосив, що: «Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології

справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України. Таке розуміння права не дає підстав для його ототожнення із законом, який іноді може бути й несправедливим, у тому числі обмежувати свободу та рівність особи. Справедливість – одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену, зокрема, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню. У сфері реалізації права справедливість проявляється, зокрема, у рівності всіх перед законом, відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення. Окремим виявом справедливості є *питання відповідності покарання вчиненому злочину*; категорія справедливості передбачає, що *покарання за злочин повинно бути домірним злочину*. Справедливе застосування норм права – є передусім недискримінаційний підхід, неупередженість. Це означає не тільки те, що передбачений законом склад злочину та рамки покарання відповідатимуть один одному, а й те, що *покарання має перебувати у справедливому співвідношенні із тяжкістю та обставинами скоєного і особою винного*. Адекватність покарання ступеню тяжкості злочину випливає з принципу правової держави, із суті конституційних прав та свобод людини і громадянина”.

В абзаці шостому пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 у справі про відповідальність юридичних осіб Конституційний Суд України наголосив на важливості гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина: *«Конституція України встановила, що склад правопорушення як підстава притягнення особи до юридичної відповідальності та заходи державно-примусового впливу за його вчинення визначаються виключно законом, а не будь-яким іншим нормативно-правовим актом, що юридична відповідальність особи має індивідуальний характер, що ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення (статті 58, 61, пункти 1, 22 частини першої статті 92 Конституції України)*.

Цитовані конституційні приписи та їх тлумачення судом конституційної юрисдикції ґрунтуються на європейських вимогах щодо індивідуального, а не колективного застосування кримінального закону та принципах співрозмірності, доцільності, справедливості кримінального покарання вчиненому правопорушенню узгоджуються з положеннями з міжнародними актами та практикою Європейського суду з прав людини.

За пунктом 1 статті 52 Хартії основоположних прав Європейського Союзу 2000 року будь-яке обмеження прав і свобод, що визначаються цією хартією, повинне здійснюватися на підставі закону з повагою до сутності цих прав та свобод. Застосовані за принципом пропорційності обмеження можуть бути встановлені тільки тоді, коли вони є необхідними та відповідають цілям і загальним інтересам, які визнані Європейським Союзом, або потребі захистити права і свободи інших осіб.

На членів сім'ї суб'єкта декларування, які проживають окремо від нього, неможливо покласти обов'язок надавати відомості про свої та витрати. Внаслідок цього виявляється, що норми оспорюваного Закону вимагає від суб'єкта декларування вчинення дій, які не залежать від його волі, а у разі, коли такі дії не

вчинено – передбачає за це юридичну відповідальність, що є юридично некоректним (про це наголошувалося у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону «Про запобігання корупції» № 5113 від 06.10.2014).

В абзаці шостому пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) констатовано, що; *«наголошуючи на важливості гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина, Конституція України встановила, що склад правопорушення як підстава притягнення особи до юридичної відповідальності та заходи державно-примусового впливу за його вчинення визначаються виключно законом, а не будь-яким іншим нормативно-правовим актом, що юридична відповідальність особи має індивідуальний характер, що ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення, та бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення (статті 58, 61, пункти 1, 22 частини першої статті 92 Конституції України)»*.

Щодо неконституційності оспорюваних положень Закону у зв'язку порушенням принципів верховенства права, правової визначеності та заборони втручання в особисте а сімейне життя мають застосовуватися всі правові твердження, зазначені у п.п. 1.1. цього конституційного подання.

Таким чином, Закон створює практику унеможливлення дій особи в межах законності, тобто неухильне виконання особою закону не означатиме дотримання нею законності та не гарантуватиме цій особі відсутність щодо неї санкцій у майбутньому.

Відтак, положення пункту третього частини третьої Прикінцевих та Перехідних положень Закону та статті 366-1 Кримінального кодексу України не відповідають статтям 8, 21, 22, 24, 28, 38, 43, 57, 58, 61, 62, 64 Конституції України.

* * *

Зважаючи на те, що метою даного конституційного подання є захист основоположних прав і свобод людини та громадянина, недопущення зловживання гарантіями їх захисту, упередження негативних наслідків масового характеру від застосування неконституційних положень оспорюваного Закону, прийнятих у процесі реалізації оспорюваного Закону, що з високою ймовірністю матимуть незворотні наслідки є нагальною необхідністю визнання цього конституційного провадження невідкладним у порядку статті 57 Закону України «Про Конституційний Суд України».

На підставі усього вищевикладеного та керуючись статтями 147, 150 і 152 Конституції України, пункту 1 статті 13, статей 15, 38, 39, 40, 57, 71 і 82 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за цим конституційним поданням.
2. Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення «у тому числі повнолітні, батьки», «інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;» абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; положення «особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією» пункту третього частини першої статті 3, положення «мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;» пункту другого частини першої статті 12, пунктів другого з приміткою один, третього, восьмого, положення «наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти» та «кошти, позичені третім особам» пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46, частини третьої статті 46, абзацу другого та третього частини першої статті 47» положенні «точності оцінки задекларованих активів» частини першої та третьої статті 50, статті 51, частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та Перехідних положень Закону та статті 366-1 Кримінального кодексу України.
3. Визнати конституційне провадження у справі за цим конституційним поданням невідкладним.
4. Залучити до участі в конституційному провадженні представників суб'єкта права на конституційне подання за дорученням:
 - 1) Долженкова Олександра Валерійовича - народного депутата України
 - 2) Німченка Василя Івановича – народного депутата України;
 - 3) Шпенова Дмитра Юрійовича – народного депутата України

Додатки:

1. Витяг з Конституції України.
2. Витяг із Закону України «Про Конституційний Суд України».

3. Закон України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року
4. Витяг із Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
5. Витяг з Цивільного кодексу України.
6. Витяг із Закону України «Про захист персональних даних».
7. Витяг з Кримінального кодексу України
8. Витяг із Загальної декларації прав людини
9. Витяг з Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950)
10. Витяг із Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (1966)
11. Витяг з Резолюції № 1165 (1998) "Право на приватність"
12. Витяг із Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».
13. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Солдатенко проти України».
14. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України
15. Витяг з Хартії основоположних прав Європейського Союзу.
16. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 27 серпня 2007 року у справі «М.С. проти Швеції»; заява № 17851/91.
17. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 25 лютого 1997 року у справі «Z. проти Фінляндії»; заява № 22009/93
18. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 24 червня 2004 року у справі «Ганновер проти Німеччини»; заява № 59320/00
19. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 26 жовтня 1998 року у справі «Норріс проти Ірландії»; заява № 10581/83
20. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 28 січня 2003 року у справі «Пек проти Сполученого Королівства» заява № 44647/98
21. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 28 березня 200 року у справі "Барановський проти Польщі" заява № 28358/95
22. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 11 червня 2002 року у справі "Вілліс проти Сполученого Королівства" заява № 36042/97
23. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 25 жовтня 2005 року у справі "Окпіз проти Німеччини" заява № 59140/00
24. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 6 липня 2005 року у справі "Начова та інші проти Болгарії" заяви № 43577/98 та 43579/98
25. Витяг з Рішення Європейського суду з прав людини від 7 грудня 1976 року у справі "Гендісайд проти Сполученого Королівства" заява № 5493/72
26. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України "Про засади запобігання та протидії корупції", "Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів) Справа N 1-27/2010 від 6 жовтня 2010 року

N 21-рп/2010

27. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України 20 січня 2012 року № 2-рп/2012
28. Рішення Конституційного суду України у справі vd971030 vn5-зп від 30 жовтня 1997 року щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та статті 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г. Устименка).
29. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) Справа N 1-17/2005 від 22 вересня 2005 року N 5-рп/2005
30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) Справа N 1-34/2010 від 22 грудня 2010 року N 23-рп/2010
31. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України "Про міліцію" (справа про строки адміністративного затримання) Справа N 1-28/2011 від 11 жовтня 2011 року N 10-рп/2011
32. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 2 листопада 2004 року №15-рп/2004.
33. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012
34. Висновок Головного науково-експертного управління на проект Закону України "Про запобігання корупції".
35. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства "Всеукраїнський Акціонерний Банк" щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30 травня 2001 року, справа N 7-рп/2001
36. Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія) Звіт щодо верховенства права, прийнято Венеціанською комісією на її 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) (витяг)
37. Витяг із Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1	Бакулін Євген Миколайович	308	
2	Балицький Євген Віталійович	284	
3	Бахтеева Тетяна Дмитрівна	168	
4	Білий Олексій Петрович	164	
5	Бойко Юрій Анатолійович	160	
6	Вілкул Олександр Юрійович	161	
7	Воропаєв Юрій Миколайович	162	
8	Гальченко Андрій Володимирович	242	
9	Гусак Володимир Георгійович	174	
10	Добкін Дмитро Маркович	376	

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
11	Добкін Михайло Маркович	162	
12	Долженков Олександр Валерійович	182	
13	Дунаєв Сергій Володимирович	309	
-	Звягільський Юхим Леонідович		
14	Іоффе Юлій Якович	310	
15	Кісельов Андрій Миколайович	176	
-	Козак Тарас Романович		
16	Колесніков Дмитро Валерійович	180	
17	Королевська Наталія Юріївна	167	
18	Ларін Сергій Миколайович	165	

Я/Віслюк/ГіоресіВ

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
-	Львовчкін Сергій Володимирович		
-	Львовчкіна Юлія Володимирівна		
19	Мартовицький Артур Володимирович	251	
20	Матвієнков Сергій Анатолійович	263	
21	Мирний Іван Миколайович	177	
22	Мірошніченко Юрій Романович	179	
23	Мороко Юрій Миколайович	178	
24	Мураєв Євгеній Володимирович	379	
25	Нечаєв Олександр Ігоревич	185	
26	Німченко Василь Іванович	184	

Р/вісн/підписів

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
27	Новинський Вадим Владиславович	170	
-	Омельянович Денис Сергійович		
28	Павленко Юрій Олексійович	183	
29	Павлов Костянтин Юрійович	246	
30	Папієв Михайло Миколайович	181	
31	Рабінович Вадим Зіновійович	163	
32	Сажко Сергій Миколайович	265	
33	Скорик Микола Леонідович	169	
34	Солод Юрій Васильович	257	
35	Шенцев Дмитро Олексійович	344	

9/девят/нісисів

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
36	Шпенюв Дмитро Юрійович	252	
37	Шурма Ігор Михайлович	186	
38	Шуфріч Нестор Іванович	166	
39	Безбах Яків Якович	239	
40	Кісеєв Ігор Іванович	344	
41	Бучко Антон Васильович	398	
42	Шемелюк Віталій Іванович	355	
43	Калитко Ігор Іванович	393	
44	Бондар В.Ігор Васильович	389	
45	Гольцов А.О.	326	

10/09/2017

Додаток до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого частини першої статті 1 Закону; окремих положень пункту третього частини першої статті 3; пункту другого частини першої статті 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого, дев'ятого, десятого, одинадцятого частини першої статті 46; частини третьої статті 46; абзацу другого та третього частини першої статті 47; окремих положень частини першої та третьої статті 50; статті 51; частини другої статті 52; підпункту третього пункту третього частини п'ятої Прикінцевих та перехідних положень України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та статті 366-1 Кримінального кодексу України

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення
46	Барвінська В.Є	331
47	Совітська Д.В	368
48	Гушев В.О	338

Всього 48 (сорок вісім) підписів народних депутатів України.

Керівник Управління кадрів

В. Максименко
28.12.2015р.